

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en
Waterstaat**

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag
T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons Kenmerk

IENW/BSK-2022/198211

Uw kenmerk

2022Z08468

Datum 5 september 2022
Betreft Beantwoording Kamervragen over de
vergunningverlening aan Chogogo Resort op Bonaire

Geachte voorzitter,

Hierbij beantwoord ik, mede namens de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister voor Natuur en Stikstof de vragen van het lid Van Esch (PvdD) over de over de vergunningverlening aan Chogogo Resort op Bonaire (kenmerk 2022Z08468).

Voor het beantwoorden van de vragen is informatie opgevraagd bij het bestuurscollege van Bonaire. Deze heb ik op 22 augustus 2022 ontvangen. Hierdoor heeft de beantwoording vertraging opgelopen.

Vraag 1

Klopt het dat op 31 maart jongstleden Chogogo Dive & Beach Resort aan de voorwaarden uit de natuurvergunningen van 19 januari 2022 moest voldoen, zoals het aanpassen van de bestaande keermuur? Zo ja, klopt het dat er nog niet is voldaan aan deze voorwaarden en waarom niet?

Antwoord 1

Het bestuurscollege heeft op 19 januari 2022 een natuurvergunning verleend met daarin een aantal voorwaarden waaronder eisen aan de hoogte van een keermuur. Ik heb het bestuur van Bonaire op 7 juni 2022 schriftelijk gevraagd om mij te voorzien van rapporten en adviezen alsmede overige informatie teneinde de kamer adequaat te informeren. De antwoorden op mijn vragen heb ik op 18 augustus 2022 ontvangen. De bijbehorende rapporten en adviezen heb ik op 22 augustus 2022 ontvangen.

Een deel van de processen rondom Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH) zijn belegd bij de lokale mariene parkbeheerder (Stinapa). Daarom heb ik de antwoorden op mijn technische vragen ook aan Stinapa voorgelegd met het verzoek om commentaar. Dit commentaar heb ik op 22 augustus 2022 ontvangen. Zowel mijn schriftelijk verzoek alsmede de verkregen informatie treft u bij de beantwoording van deze vragen aan.

De voorwaarde omtrent de hoogte van de keermuur is gesteld vanuit het belang van bescherming van het mariene park. Met deze voorziening wordt beoogd te voorkomen dat zand in het mariene park terechtkomt. Een vergunningplicht zorgt

voor toetsing van de kwaliteit voorafgaand aan de aanleg van het strand. Het betekent dat in principe zonder vergunning niet mag worden gestart met werkzaamheden.

Uit de stukken en de namens mij gevoerde gesprekken met het bestuur volgt dat het bestuurscollege van mening is dat er voldaan is aan de voorwaarden voor wat betreft de keermuur, dat er sprake is van een legalisatie van de reeds gebouwde keermuur door Chogogo, dat dit in goed overleg met handhavingspartners plaatsvindt en dat dit overleg momenteel nog gaande is.

Ik hecht grote waarde aan de beantwoording van de vraag of aan de voorschriften uit de vergunning wordt voldaan zeker nu de gevolgde werkwijze geen precedent moet scheppen voor overige bestaande en nieuwe bouwprojecten aan de kust. Daarbij is ook van belang dat standpunten van alle handhavingspartners in het proces zorgvuldig worden meegewogen alvorens een besluit wordt genomen. De redenering van het bestuurscollege dat de keermuur aan de vereiste bouwhoogte wordt voldaan en dat er tevens sprake is van een legalisatie van hetgeen reeds gebouwd is, is nog niet duidelijk en vergt nadere uitleg mede omdat mij gebleken is dat dit nog niet met handhavingspartners is besproken. Tevens is nog van belang dat het bestuurscollege de resultaten van een onderzoek naar de kwaliteit van het gebruikte zand bij de besluitvorming betreft. Deze resultaten worden in oktober verwacht.

Vraag 2

Klopt het dat de Dienst Toezicht en Handhaving van het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) een interne memo heeft opgesteld op 28 maart 2022, waarin staat dat de bestaande keermuur voldoet aan de voorwaarden in de vergunning? Zo ja, kunt u aangeven waarom er voorwaarden zijn opgesteld in de natuurvergunning van 19 januari jl. als de bestaande muur al voldeed?

Antwoord 2

Dat klopt. Ik verwijs u naar de informatie die ik heb ontvangen en het antwoord op vraag 1.

Vraag 3

Kunt u het memo met de Kamer delen en laten beoordelen door onafhankelijke experts? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ik ben bereid om alle informatie met de Kamer te delen en ben ook bereid deze zonodig te laten beoordelen door experts.

Vraag 4

Klopt het dat de vergunning alsnog kan worden ingetrokken, indien op 31 maart 2022 niet voldaan was aan de voorwaarden? Zo ja, bent u bereid om het proces tot intrekking van de vergunning op te starten, indien blijkt dat de keermuur niet op tijd aan de voorwaarden voldeed en er niet handhavend is opgetreden door het bestuurlijk lichaam? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Het bestuurscollege van Bonaire heeft de vergunning onder voorwaarden verleend en heeft de aanvrager in de vergunning gewezen op haar bevoegdheid de vergunning in te trekken indien deze niet wordt nageleefd. Deze bevoegdheid ligt primair bij het lokaal bestuur.

Vraag 5

Heeft Chogogo de dwangsom vanwege het storten van zand voor de aanleg van een kunstmatig strand zonder vergunning aan het OLB voldaan? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Het bestuurscollege heeft een last onder dwangsom opgelegd wegens het zonder vergunning storten van zand ten behoeve van de aanleg van een kunstmatig strand. Tegen dit besluit is bezwaar ingediend. Deze is door het bestuurscollege niet ontvankelijk verklaard. Het bestuurscollege heeft mij geïnformeerd dat het proces van inning van de dwangsom loopt en zal worden voortgezet.

Vraag 6

Klopt het dat bij de aanleg van een kunstmatig strand bij Ocean Oasis nog steeds geen sprake is van een passende natuurvergunning? Zo nee, waarom niet? Kunt u aangeven hoe hier is opgetreden door de Dienst Toezicht en Handhaving?

Antwoord 6

Ik heb het bestuurscollege gevraagd of in dit dossier alle benodigde vergunningen voor reeds gerealiseerde bouwwerken zijn verstrekt als het gaat over milieu, natuur, bouwen en ruimtelijke ordening. Uit de beantwoording kan ik niet opmaken of alle vergunningen zijn verstrekt. Het bestuurscollege heeft aangegeven dat een aantal overtredingen nog bestaan maar dat deze worden geadresseerd samen met Stinapa. Ook heb ik Stinapa om een standpunt gevraagd. Uit de beantwoording blijkt dat bedoelde overtredingen zaken betreffen zoals het ontbreken van vergunningen voor: een keermuur, een strand, gebouwen en pieren.

Ook hier hecht ik grote waarde aan duidelijkheid over het al dan niet bestaan van (on)vergunde situaties zeker nu de gevolgde werkwijze een precedent kan scheppen voor overige bestaande en nieuwe bouwprojecten aan de kust. Daarbij is ook van belang dat de rollen en verantwoordelijkheden van alle handhavingspartners in het proces glashelder zijn en dat er bij gebleken overtredingen een bestuurlijk vastgesteld stappenplan wordt doorlopen om deze te beëindigen.

Vraag 7

Klopt het dat er inmiddels plannen zijn gepresenteerd aan het OLB voor verdere ontwikkeling van het Ocean Oasis strand? ¹ Deelt u het inzicht dat geen verdere ontwikkeling mag plaatsvinden en dat eerst handhavend opgetreden dient te worden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Het bestuurscollege heeft aangegeven dat er geen plannen zijn voorgelegd voor verdere ontwikkeling van het Ocean Oasis strand en is tegen plannen die niet binnen het ruimtelijk beleid van het openbaar lichaam Bonaire passen. Met het bestuurscollege ben ik van mening dat handhavend optreden middels een bestuurlijk vastgesteld beleid moet plaatsvinden. Dat geldt ook voor mogelijke

---

¹ Bonaire.nu, 8 februari 2022, Plannen nieuw Kings Beach Hotel Bonaire gepresenteerd aan BC (<https://bonaire.nu/2022/02/08/plannen-nieuw-kings-beach-hotel-bonaire-gepresenteerd-aan-bc/>)

nieuwe ontwikkelingen in het nabijgelegen terrein (toekomstige Kings Beach resort).

Het bestuurscollege heeft onlangs een Uitvoeringsprogramma Toezicht en Handhaving vastgesteld inclusief een sanctie- en gedoogbeleid, dat van toepassing is op dit soort situaties.

Vraag 8

Klopt het dat ook Europarcs een nieuw resort gaat bouwen, nota bene naast het Chogogo Resort? ² Zo ja, hoe gaat u voorkomen dat het koraal en natuur hierdoor worden aangetast?

Antwoord 8

Het bestuurscollege heeft aangegeven dat Europarcs een nieuw resort wil gaan bouwen en dat ook voor deze ontwikkeling geldt dat voldaan moet worden aan de geldende milieu- en natuurwetgeving en ruimtelijk beleid. Tevens heeft het bestuurscollege aangegeven dat Europarcs op dit moment niet beschikt over een bouw- of natuurvergunning en dat de eerste aanvraag voor een bouwvergunning door het bestuurscollege is afgewezen. Mij is door het bestuurscollege medegedeeld dat er op dit moment geen onvergunde situaties bestaan.

Vraag 9

Hoe gaat u voorkomen dat afvoer van regen- en afvalwater niet in zee komt door de bovengenoemde extra bebouwing?

Antwoord 9

Het bestuurscollege heeft aangegeven dat de bebouwing gelegen is in een rioleringsgebied waarbij aansluiting op het rioleringsstelsel verplicht is. Afvalwater wordt dus via het riool afgevoerd naar de RWZI-installatie. Hemelwater dient op het perceel opgevangen of gefilterd te worden. Ik onderschrijf het standpunt van het bestuurscollege. Het is wel van belang dat er feitelijk geregistreerd wordt in welke gevallen er wel en wanneer niet aan de verplichtingen voldaan wordt. Op die wijze kan ook geprioriteerd worden in de handavings- en toezichtinspanningen. In de beantwoording van vraag 10 wordt nader ingegaan op een voorstel om dit te verbeteren.

Vraag 10

Hoe gaat u bewerkstelligen dat toezicht en handhaving per direct wordt verbeterd zodat het koraal wel wordt beschermd?

Antwoord 10

Ik ben van mening dat vergunningverlening, toezicht en handhaving een belangrijk instrument is voor het realiseren van de strategische doelen in het natuur- en milieubeleidsplan 2020-2030 op de eilanden. Tevens ben ik samen met de lokale besturen van mening dat er op dit punt ruimte is voor verbetering. Het bestuur van Bonaire neemt ook eigen initiatieven voor verbetering. Zo is bij het dossier "Chogogo" opdracht gegeven om een analyse van het eigen beleid en de uitvoering hiervan te ondernemen en zijn de eerste resultaten hiervan bekend. Het gaat hier om het Evaluatierapport "Samen naar Beter" Evaluatieonderzoek besluitvormingstraject vergunningverlening Chogogo Dive & Beach Resort". Dit rapport treft u bij de stukken aan.

---

² Bonaire.nu, 8 mei 2022, Europarcs gaat nieuw Sunset Beach Resort Bouwen (<https://bonaire.nu/2021/05/08/europarcs-gaat-nieuw-sunset-beach-resort-bouwen/>)

In zijn algemeenheid kent een adequaat functionerend VTH stelsel een aantal belangrijke pijlers:

Ten eerste dient er een bestuurlijk vastgesteld toezichts-, en handhavingsprogramma te zijn waarin de bestuurlijke prioriteiten en uitgangspunten te worden vastgesteld.

Ten tweede dient ter uitvoering van deze prioriteiten de nodige bestuursstructuren te worden geïmplementeerd zoals werkprocessen, gedragen samenwerkingsovereenkomsten met partners en adequate ICT voorzieningen.

Ten derde dient het stelsel checks en balances te kennen waarmee een behoorlijke en rechtmatige invulling van VTH taken wordt gegarandeerd.

Ten aanzien van de eerste twee punten merk ik op dat ik samen met mijn collega's van BZK en N&S de lokale besturen ondersteuning heb toegezegd.

Ingeval van Bonaire heeft dit in april geleid tot het vaststellen van een toezicht en handhavingsprogramma. Voor de implementatie hiervan en van de bijbehorende bestuursstructuren gelden er afspraken in het bestuursakkoord 2018-2022 en heeft het bestuurscollege samen met de ministeries BZK en IenW een concreet verbetertraject afgesproken; het "Deelverbeterplan Directie Ruimtelijke Ontwikkeling". Gezien het belang van implementatie van de benodigde bestuursstructuren heb ik hierover een aantal vragen gesteld waaronder vragen over monitoring, aansturing en het behalen van concrete resultaten met het project. Met name het antwoord op de vraag naar aansturing van het project en de verwachte concrete resultaten zijn een punt van aandacht omdat onvoldoende duidelijk is welke doelen het bestuurscollege stelt bij het verbeteren van VTH, wanneer deze zijn bereikt en wie dit proces aanstuurt. Dit is ook van belang omdat de aanbevelingen uit genoemd evaluatierapport "Samen naar Beter" op korte termijn geïmplementeerd moeten worden. Dit wordt door het openbaar lichaam samen met mijn ministerie en de andere betrokken ministeries opgepakt. Over het derde punt wil ik opmerken dat de zorgen die gelden over het VTH stelsel in Caribisch Nederland op een aantal punten vergelijkbaar zijn met de ontwikkelingen in Europees Nederland waarbij ik verwijs naar de conclusies van de Adviescommissie VTH onder leiding van Jozias van Aartsen. Deze conclusies zijn vastgelegd in het rapport "Om de Leefomgeving" en zijn het antwoord op de vraag naar mogelijkheden om milieuhandhaving, -toezicht en vergunningverlening in Europees Nederland te versterken. Een van de aanbevelingen is het inrichten van "checks en balances" om "een behoorlijke en rechtmatige invulling van taken te garanderen". Ik zal op korte termijn met een voorstel komen voor het in beeld brengen van de huidige situatie inclusief de knelpunten en het inrichten van adequate "checks en balances". Dit wordt uitgewerkt en besproken met de verantwoordelijke eilandbesturen.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. V.L.W.A. Heijnen